

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Jazzmuusika õppekava

Villem Rootalu

LeRoo

Loov-praktilise lõputöö teoreetiline osa

Juhendaja: Merike Paberits

Viljandi 2018

SISUKORD 2

SISSEJUHATUS 3

1. KONTSEPTSIOON 4

1.1 Ansambel 4

1.2 Tehniline lähenemine 5

1.2.1 Välised vahendid 6

1.2.2 Arvutisisesed vahendid 7

1.2.3 *Loop*-imine 8

1.3 Prooviperiood 8

2. DIPLOMIKONTSERT 10

2.1 Kontserdi kava 10

2.2 Esitajad ja kaasategijad 12

2.3 Kontserdi organisatoorne osa 13

KOKKUVÕTE 14

KASUTATUD KIRJANDUS 15

SUMMARY 16

SISSEJUHATUS

Oma diplomitöö jaoks olen alati tahtnud teha midagi, mis kõnetaks mind ennast rohkem kui lihtsalt paari meeldiva loo mängimine. Veel olen ma alati soovinud rakendada ka oma musikaalseid äärehuvisid nagu helidisain ja produtseerimine. Õnneks nägin ma viimasel ülikooli aastal head võimalust, mis aitaks sellist diplomikontserti luua.

See on midagi, mis on mulle loominguliselt väljakutsuv ja elab ka edasi peale ülikooli lõpu.

Viimase paari aasta jooksul olen ma ka rohkem huvi tundnud kaasaegsetest filmi- ja mänguheliloojatest nagu Ramin Djawadi, Alexandre Desplat, Inon Zur või Hans Zimmer ja ma arvan, et nende muusika kuulamine ja ise teatri jaoks muusika kirjutamine mõjutas minu nägemust diplomikontserdist. Ma arvan, et see on üks põhjus, miks ma tahtsin teha midagi atmosfäärilisemat ja elektroonilisemat. Oluline oli ka mingisuguse terviku saavutamine, et loost-lukku minek tunduks põhjendatud ja ükski pala ei torkaks ebatavaliselt kavast välja.

Diplomikontserdi „LeRoo“ ideeks on uue ansambli süünd. See ansambel tekkis juba pikemaajalise koostöö põhjal viiuldaja ja laulja Lee Tauliga ning eelmisel aastal liitus koosseisu trummar Karl-Markus Kohv.

Minu diplomikontsert on ka LeRoo ansambli debüüt ja kuulajateni jõuab omaloomingut, mida varem pole kuskil esitatud.

Diplomitöö kirjalikus osas tutvustan ansambli kontseptsiooni ja kuidas eelnevad projektid on mõjutanud LeRood. Veel selgitan, missugune muusikaline keel on meie jaoks oluline ja missuguseid ideid oleme üritanud järgida.

Ma tutvustan kontserdi tehnilist ülesehitust ja väljakutseid, mis sellega tulid ning kontserdikava – mis lood tulevad esitusele, mis väljakutsed tekkisid ja nende lugude iseloomu.

1. Kontseptsioon

1.1 Ansambel

LeRoo sai alguse pikemaajalisest koostööst viuldaja ja laulja, Lee Tauliga. Esimest korda töötasin temaga koos etendusel „Laineid lausudes“ helidisaineri ja *live*-helindajana. Lee oli sellel etendusel helilooja ja *live*-muusik. Oli aru saada, et meie koostöö toimib väga hästi, kui salvestasime selle etenduse jaoks Lee kirjutatud muusikat. Peale „Laineid“ saime aru, et meil kummagil on oma erinev lähenemine ning kokku saades on põnev koos muusikat teha ning tekkis tahtmine bändiruumis jämmida. Hiljem oleme ka veel teistel projektidel koos töötanud, näiteks tudengifilmidele muusikat loonud.

Üks asi, mis mind LeRoo juures on paelunud, on vahetu ja produtseeritu põimimine. Mitmed meie lood on sündinud prooviruumis katsetades ja salvestused on tihti nurgelisemad, kui keskmised raadiohitid. See võib tähendada ebatavaliste pillide või hoopis ümbrusest leitud helide salvestamist ja kasutamist, või moonutatud heliallikate manipuleerimist.

Tihti on toimunud salvestus peale paari katsetust ja *mix*’is võib kasutusele tulla üks esimestest versioonidest, kuigi korduvalt uuesti esitades saaks kindlasti perfektsema variandi.

Samas huvitab mind arvutisise produktsoonipool ja paljude väikeste detailide manipuleerimine järeltöötluses. Selle eesmärk on eelmainitud katsetuste korrastamine ja esiletoomine.

Kuna tänapäeval on publiku jaoks üleküllus „perfektsetest“ lugudest popmuusika näol, kus ka kõige väiksemad detailid on kalkuleeritud mosaiigina kokku pandud, siis üritame me LeRooga esitada muusikat, mis on aus ja vahetu, aga samas mitte liiga süvakunstiline, et kuulajaid võõrutada.

Ma tahan lõpukontserdi just LeRooga teha, kuna see projekt on vaikselt arenenud juba umbes kaks aastat. Meil on mitmed lood kirjutatud, osad neist ka salvestatud ja selle kontsrdi jaoks löime ka lisaks uuemat loomingut.

Bändi keeruliste tehniliste nõudmiste tõttu ei ole me varem laval oma loominguga ülesse astunud ja see lõpukontsert annab praegu parima võimaluse, et seda teha.

Üks suuremaid väljakutseid kontserdi jaoks oligi lugude arranžeerimine bändile. Ma arvan, et seetõttu on ka mitmes loos basskitarri, kui harmoonia ja akordipilli kasutamine, kuna see andis lugudele selgema toetuspunkti ja võimaluse Leel rohkem meloodiatele ja efektidele keskenduda.

Esimestes proovides Karl-Markusega läks palju energiat ja aega, et kõigile oma koht lugudes leida. Selle käigus sai ka selgeks, et me peaksime rakendama Karl-Markuse andekust klaverimängus ja võib-olla jätma mõnes loos trummid välja.

Veel katsetasime me veel variante, kus trummid said *live*'is salvestatud ja *loop*'itud, mis lubas Karl-Markusel klaveri taha minna ning andis minule võimaluse otse loo kestel trumme manipuleerida. Paraku need vahendid jäid lõpukavast välja, aga meil on plaanis selliseid lahendusi tulevikus kasutusele võtta.

Ma astusin ka ise ülesse eelmisel aastal Lee lõpukontserdil helidisainerina, kus ma kasutasin erinevaid loodussalvestusi ja muid effekte, et luua päevaseid ja öiseid metsaatmosferaale. Kontsert rääkis pärimusmuusikalisest rännakust läbi iidsete laante. Laval oli kujutatud füüsiliselt metsa ja lugude hulgas olid linnuimitatsioonid ja lood metsast. (Taul 2017, lk 9-11)

Helidisainerina kasutasin ma enda poolt salvestatud atmosfääre Viljandi ümbrusest ja mujalt.

Ma manipuleerisin salvestuse helikõrgusi ja simuleerisin efektidega ise linnulaulu.

Seal kontserdil oli samuti tegu sarnase *surround*-süsteemiga, mis ümbritses publikut ja töötas temaatikaga väga edukalt. Veel lubas see süsteem liigutada vana vaharullisalvestuse heli ruumis ümber kuulajate, et siduda pärimusmuusikute õppetöökogemust arhiivisalvestistega selle praktilise kontserdiga.

See andis mulle tahtmise ja kogemuse ka samu vahendeid oma kontserdil rakendada.

Kuna basskitarril on tavaliselt ansamblis lihtsam, tausta funktsioon, on ta tihti peale kontserdil lihtsalt monos, keskel. Viljandi Kultuuriakadeemias õppides olen saanud palju teadmisi helidisaini ja produktsiooni kohta ning tundus vajalik, et ma peaks neid teadmisi ka kuidagi oam diplomikontserdil rakendama. Tundus, et see oleks suurepärane koht, kus ebatavalisi lahendusi proovida ja võib-olla leida uusi lahendusi, mis laiendaks basskitarri funktsiooni bändis.

Seetõttu on erinevates lugudes bass palju ruumilisem ja efektirohkem, kui tavakontserdil seda kuuleks. Teatud lugudes on bassi loodud kõlamaailm ümbritsemas publikut, mis annab huvitava põhja Lee kaunitele vokaaliviisidele ja Karl-Markuse rütmikale.

1.2 Tehniline lähenemine

1.2.1 Välised vahendid

Kuigi LeRoo näol on tegu lihtsa trioga, siis oleme otsustanud kasutada lugudes võimalikult erinevaid värve, et kontserdikogemust võimendada. Seetõttu mängib Lee lisaks laulmisele veel viiulit, kitarri, kalimbat ja elektroonilist klaverit. Karl-Markus mängib lisaks trummidele veel kalverit ja midi-klaviatuuri sünteesitud helidega.

Ma ise otsustasin, et ma sooviks leida ebatavalisi helisid basskitarri seest. Seetõttu kasutan ma erinevaid kitarrieffekte ja arvutisiseid effekte. Selleks on mul kasutusel paralleelses signaaliahelas bassisignaal bassivõimu ja arvuti helikaarti. See annab mulle võimaluse katsetada efektidega, aga jätab helindajale võimaluse bassi oma signaali esile tuua.

Väliste efektidena kasutan EBS-i OctaBassi, mille eesmärk on tekitada oktav madalamale bassinoot. See viis kuidas OctaBass madalat nooti ülemise signaali põhjal ehitab ei ole perfektne ja kõlab erinevalt sellest, kui lihtsalt pilliga oktav madalamalt mängida.

Sellegipoolest on selline ebatäpsus huvitava kõlaga ja ma kasutan seda, et mängida tavalisi bassiliine oktav kõrgemalt, kuid efektiga, mis kostub oktav madalamalt. Kuna pilli oma eli ei tule läbi, siis on lõpptulemus natuke sünteetiline ja paksem saund, kuna kõrgemal on keelel ja noodil rohkem pinget ja erinevad ülemhelid.

Veel kasutan ma Digitech'i Bass Synth Wah efekti, mis annab moonutatud ja sünteetilise kõla ning toimib viimases loos kui asendus *drive*'i pedaalile.

Lisaks sellele on mul paljudes lugudes kasutusel lihtne volüümipedaal. See lubab mul akordidega dünaamilisemalt mängida ja teha kiireid *swell*'e, mis pillipealsete volüümpotentsiomeetritega oleks väga keeruline.

Arvutis läheb signaal Ableton Live 9 programmi, mis ongi tehtud *live*-esituste jaoks. Ma kasutan veel ka midi-kontrollerit, et Abletoni juhtida. Selleks on erinevad tegevused Abletonis *map*'itud kontrolleri nuppudele, et liikuda stseenide (lugude) vahel, mängida/peatada stseene, alustada salvestamist ja lülitada arvutieffekte sisse ja välja.

1.2.2 Arvutisisesed vahendid

Arvutis jaguneb basskitarri signaal mitmesse kanalis. Esimeses kanalis läheb bass lühikesse konvolutsiooni kajasse, QL Spaces, mis annab signaalile väikese kolmemõõtmelise ruumi.

Ma kasutan konvolutsiooni, et saavutada huvitavam ja elulähedasem lõpptulemus. Kuna see *reverb* kasutab päris ruumides (nagu kirikud, metsad ja toad) salvestatud impulsse, et emuleerida seal ruumis olemist, siis on lõpptulemus palju teistsugune ja rikkam, kui paljud tavalised kajad. (Spaces, 2018)

Konvolutsiooni protsess kasutab salvestatud impulsse, mis kannavad endas ruumi sageduskarakteristikat. Need impulsid korrutavad reaajas sissetuleva signaali läbi ja seeläbi paigutavad heli salvestatud ruumi. (Martin, Mus, Mus 2004, lk 561-564)

Lisaks sellele on võimalik kontrolleri sisse lülitada Soundtoys-i Crystallizerit, mis kasutab granulaarset sünteesi, et luua oktav kõrgemale noot. See haarab väikeseid löike sissetulevast bassisignaalist ja moduleerib neid kõrgemaks (Crystallizer 2015, lk 4-7). Ma kasutan seda efekti esimeses loos, et tuua soololiin natuke paremini välja ja tekitada huvitava sünteetilise ja väreleva kõla. Veel töötab see teiste efektidega koos hästi, kuna võimendab muude modulatsioonide kõla. See toob esimese loo „kellade“ heli eriti esile.

Teiseks läheb bass kanalis, millel on ValhallaDSP Frequency Echo, mis tekitab valikuliselt teatud sagedustele kajasid ja moduleerib nende helikõrgust. See tekitab selle huvitava „kellade“ heli ja atmosfääri. Veel läheb signaal kolmandasse kanalis, mille mõte on salvestada *loop*'e ja neid efektidega tagasi mängida.

Kõiki kanaleid saab saata Abletoni efektide *aux*'idesse, mille hulka kuuluvad: lühike kaja, mis annab basskitarrile ruumilisema kõla; pikem kaja, mis on suure saali emuleerimiseks; ja kolmas ruumiline efekt, mis tekitab kõrge efektipilve, mis täidab helipilti.

Selleks kasutan ValhallaDSP Shimmerit, mis rakendab kõrgema järgu kajaalgoritme, et tekitada ilma eristatavate kordusteta kaja „pilv“ (Valhalla Shimmer 2011).

Selle puhul on huvitav, et kuigi efekt on küllaltki ebaselge, siis on see ikkagi tonaalne ja igasugune harmoonialiikumine läbi efekti kajastub ka signaalile järgnevas atmosfääris. See tähendab, et liigselt kompleksne harmoonia või dissoneeriv harmoonia võib muutuda müraks, aga lihtsam liikumine ja väikesed kaldumised diatoonikast eristuvad kohe meeldiva viisil.

Kõik kanalid ja *aux*-id lähevad väljunditesse, mis on saadetud *surround*-kõlaritesse ümber publiku. *Surround* kanalitel on veel stereo-laiust lisavad efektid, mis tekitavad faasimanipulatsiooniga suurema erinevuse kõlarite vahele ja annavad publikule võimsama aimduse heliatmosfääri suuruselt.

1.2.3 Loop'imine

Oma kontserdi esimeses loos on mul vaja mängida sisse harmoonia ja selle peale soleerida, aga protsessi käigus avastasin ma probleemi *loop'*imisega. Kuna kasutatud helikaart – Steinbergi UR44, võimaldab kasutada nelja väljundit ja kõik need on kasutuses, et saavutada ruumiline heli saali kõlaritest, siis oli mul väga keeruline sünkroniseerida oma mängu Abletoni programmisese kellaga ja bassiline salvestada. Kõik võimalikud kõrvaklapiväljundid jagavad kanaleid põhiväljunditega, nii et signaali ei saa ka mujale ümber suunata. (Steinberg, 2014)

Muidugi oleks ka olnud võimalik kasutada kooli helikaarte, aga see oleks tähendanud pikemaajalist laenamist ja süsteemiloogika ümberehitust. Mul oli tunne, et kuna ma olen Steinbergi helikaardiga tuttav, siis olen ma kogenud kõikide probleemidega, mis aeg-ajalt aktiivsema kasutuse käigus tekivad ja pikemas perspektiivis jätkan ma ka selle helikaardi kasutamist LeRoo kontserditel ning teatris töötades. Seetõttu arvasin, et ma peaksin leidma kõige parema lahenduse enda helikaarti kasutades.

Alguses katsetasin ma pillimängu sünkroniseerimist kajadega, mis töötavad sünkroonis Abletonisese metronoomi ajaga, aga peale mõningast proovimist oli aru saada, et see ei olnud piisavalt usaldusväärne, eriti kuna arvutisisesed efektid on ikkagi mõnekümne millisekundilise viivisega.

Samamoodi ei olnud visuaalne metronoom usaldusväärne ja lõpuks otsustasin kasutada lahendusena välist metronoomi. Tulevikus on tõenäoline, et leiame LeRooga viisi, kuidas omavahel erinevad süsteemid sünkroniseerida ja ka jagada kõigile bändiliikmetele metronoomiliin kõrvaklappidesse. Selline lahendus oleks ka oluline, et erinevad bändiliikmed saaks ehitada oma *loop'*e loo kestel ja et püüelda põnevamate ja suuremate kõlamaailmade poole.

1.3 Prooviperiood

Proovide tegemine LeRooga ei olnud kindlasti lihtne arvestades kui palju tehnikat on kasutuses, et bändi kõla luua. Paar kuud enne kontserti, kui oli selge, et soovin esineda LeRooga, alustasime kolmekesi kokkusaamistega ja üritasime leida ühist keelt „jämmides“. Kuna LeRoo algas meil Leega kahekesi, siis diplomikontserdi proovideks ei olnud me veel ühtegi lugu akustiliste trummidega esitanud ja ei teadnud kuidas need kõlama võiks hakata. Seetõttu tundus loominguiliselt põnevam alustada puhtalt lehelt, panna tehnika üles, mängida erinevaid motive läbi ja üritada lugusid kokku panna.

Me katsetasime näiteks variante, kus bass ja viiul salvestavad *loop'*e taustaks ja ka mina mängin vahepeal klaveri saundidega. Veel mikkerdasime ka trummiseti ära ja tõime selle minu helikaarti, et seda salvestada ja uuesti maha mängida, moonutada ja pöörata erinevat pidi.

Bändiliikmetele oli see ka raske, kuna ülespanek võis võtta vahest tunni prooviajast ja iga hetk võisid tekkida süsteemis probleemid või uued tehnilised nõudmised, mis tähendas jällegi loomingulist pausi. Seetõttu oli vaja teha pikemaid proove ja nõuda muusikutelt palju kannatlikust ja vastupidavust. Lugusid bändile ümber tegemine oli keeruline, kuna keegi ei teadnud kuidas see võiks lõplikult kõlada, aga paljud katsetudsed nõudsid tehnika, süntesaatorite või efektide otsimist ja ülesseadmist.

Lõpuks jäi valdavas osas bändi tehniline nägemus minu teha, mis oli väga väljakutsuv, aga põnev tegevus. Ma üritasin enne proove läbi mõelda:

- mis lood tulevad proovis
- mis tehnikat me hakkame kasutama/mis tehnikat me tahame katsetada
- kui palju peaks arvestama ülespaneku aega, et teised muusikud ei peaks minu tegevuste taga ootama
- kas ma saan osad arvutisisesed süsteemid juba valmis ehitada, et neid saaks vajadusel kohe proovis kasutada (nt. loopimine, erinevate pillide laskmine läbi Abletoni, efektiahelad, jne.)

See, et Karl-Markus on klaveril väga andekas oli suur pluss proovide jooksul, kuna ta sai võtta mõned Lee loodud klaveripartiid enda kanda, mis andis Leele võimaluse muule keskenduda ja tihtipeale saime uusi lugusid katsetada koos Karl-Markuse klaverimänguga, mis võis meid viia uute harmoonia või meloodiaarenguteni.

Lisaks meie omavahelistele proovidele veetsin ma ka aega ise selle helitehnikaga ja otsisin huvitavaid kõlasid, mida võib-olla kontserdilugudes kasutada.

Selle käigus avastasin palju võimalusi, mida saan tuleviku loomingus kasutada, et uusi helisid luua. Lihtsalt ühe bassinoodi manipuleerimine võib avada palju võimalusi uuteks helideks. Üks absurdsem näide helide avastamisest on see, kui saatsin bassisignaali läbi iZotope-i Trash 2-e moodulite: 2 filtrit, üks konvulutsiooni reverb, *gate* liigse müra eemaldamiseks ja delay. See kõik tekitas lõpuks linnu siutsumise hääle, mille saatsin läbi Soundtoys-i Crystallizeri, mis hakkis seda esimest heli ja liigutas allikat ruumis. Lõpptulemuseks oli päris usutav linnusirin ja tiibade sabistamine.

Sellised avastused ei teki üldiselt mitte eelnevalt tehtud plaaniga, vaid hoopis kõikvõimalikke asju proovides, kuni mõni nendest tulemustest ka kasutatav on.

2. DIPLOMIKONSERT

2.1 Kontserdi kava

Kontserdi kava koosneb omaloomingust ja ühest coverist - „Almost Blue“, mis algselt oli Elvis Costello lugu, kuid meie versioon on inspireeritud Chet Bakeri esitusest. Meie omalooming on sündinud umbes kahe aasta jooksul, kõige viimane nendest vähem kui kuu aega tagasi.

- Esimene lugu on „Jehricho“, mis on teatud määral inspireeritud Jeeriko lahingust, kuid rohkem arvestades sündmuse emotsiooni, kui religioosset temaatikat.
Lugu algab basskitarri soologa, kus loon efektidega ebamaise põhja ja viitan meloodia fragmentidele. Kõlapilt on üksildane ja ulmeline tänu sünteesitud bassinootidele ja *pinch*-ülemhelidele, mis kõlavad läbi atmosfäärilise ruumi. Kajakad loovad helilise pilve nootide ümber.
Sellele järgneb põhilise harmoonia sissetoomine, mida saadab kellade koor. See harmoonia hakkab *loop*’ima ja annab mulle võimaluse sinna peale soleerida.
Soolo ülesehitusel kasutan meloodia fragmente ja imiteerin meloodia liikumist, et anda loogilisem ja tugevam struktuur soolole.
Peale seda toimub üleminek, koos harmoonia- ja taktimöödumuutusega, et tuua loo sisse teatud selgust. Ma peatan taustal mängiva harmoonia, ja hakkan ise ilma eriliste efektideta harmooniapilli rolli täitma. Tulevad sisse viiul ning trummid ning peale esimesele harmooniale tagasipöördumist hakkab viiul mängima esimest korda teemat tervikuna. Seejärel jätkab viiul soologa ja saatefaktuur kasvab võimsuselt. Kõik see kulmineerub sellega, et viiul ja vokaal esitavad uuesti teemat ja trio võtab loo kokku hääbuva *outro*’ga.
Kuna see lugu sai alguse sellest, et ma katsetasin kodus basskitarri heli koos erinevate VST efektidega, siis kasutab see lugu kõige enamalt LeRoo helitehnilisi võimalusi.
Lisaks on selle loo lõpptulemus ka suhteliselt lähedane ideedele, mida alguses proovisin, sest loo vorm arenes suhteliselt orgaaniliselt harjutades. Loo dünaamiline kaar tundus mulle kuidagi resoneerivat Jeeriko jutustusega, kus kasutati muusikat, kui jumalikku jõudu, et igal päeval linnust piirata, kuni lõpuks murdis trompetite ja rahva hääld kindluse müürid maha (Jos 6, 10-20).
- „LLL“ on kunagi varem Lee poolt kirjutatud lugu vokaalile ja klaverile, mis sai paar aastat tagasi suurema kõla, kui aitasin tal seda salvestada ja produtseerida. See lugu on intiimsema kõlapildiga, kus Lee alustab üksinda elektriklaveriga ja me liitume refräänis Karl-Markusega akustilisel klaveril ja bassil, ning kasvatame loo *crescendo*’ni. Seejärel tõmbavad pillid oma rütmilise keerukuse ja nootide arvuga tagasi, et anda vokaalidele

ruumi. Lõpp on pehme, saksakeelne hällilaul, kus me kõik kolmekesi laulame. Mina mängin sub-oktavi bassinootie ja lisaks sellele on vaid üksikud klaverinoote ja bassinootidest tekkiv kajapilv.

- „Almost Blue“ on ainus *cover* kavas ning see on ka meil varem salvestatud. See otsus salvestada *cover* tekkis spontaanselt hilisõhtuse proovi käigus, kui kuulasime inspiratsiooniks erinevat muusikat ja Chet Bakeri esitus sellest loost tundus eriti hästi meie bändiga resoneerivat.

Sel õhtul oli väljas vihmase ja üldiselt oli õhus melanhoolne meeleolu. Mõnikümmend minutit hiljem salvestasime pillid sisse ja otsustasime vokaali akna peal koos vihmajuga salvestada.

Seda sama vihmase kasutame ka kontserdil loo alguses *sample* 'ina, kuna nüüd on see vihmase saanud osaks loost.

Siin loos mängib Lee elektrikitarril moonutatud ja kajarohkeid viise ja Karl-Markus süntesaatoril kõrgeid helisid, mis on tasakaaluks mahedale taustale.

Basskitarrile jääb terve loo harmooniline põhi. Selleks mängin ma enamasti kolmenoodilisi akorde pillil ja juhin üldist loo käiku. Erinevalt teistest lugudest on selle loo meetrum muutlik ja sisaldab mitmeid aeglustusi, et edasi kanda loo nukrat ja igatsevat sõnumit.

- „Kalimba“ on neljas lugu kavas. Siin jätkan ma akordide mängimist bassil ja Karl-Markus liigub tagasi trummide taha. See lugu sai alguse Leega prooviruumis ühe vana kalimba peal jämmides. Tema mängis kalimbal korduvat motiivi ja mina akorde bassil. Mõne üksiku tunniga sai lugu sõnad ja struktuuri ning tervikuna salvestatud.

Kuna salvestusel kasutasime palju erinevaid vokaalikihte, siis on kontserdil väiksel määral ka vokaali *sample* 'id kasutusel.

Lugu lõppeb viiulisoologa ja *coda* 'ga, mis läbi meetrilise modulatsiooni läheb valsitunnetuselt üle kahe peale, astuvale meetrumile, mis on vabamat sorti „jämm“ afro-kuuba rütmikal.

- Viimane lugu kontserdil on „Solitude“. See lugu algab kauni soolovokaalimeloodiaga, hiljem liitub bass pehmete akordi *swell*’idega, kuni viienda salmini, kus vokaal ja bass *loop*’ivad sisse ühise saatefaktuuri.

Sellele liituvad trummid ja lugu kasvab kuni refräänini ja sealt edasi vahemänguni, mis on valjuselt ja energialt tipp-punkt. Vahemängus toetub lugu rohkelt moonutatud bassihelidele ja rokibiidile ning seda kaunistavale vokaaliimprovisatsioonile.

Lugu hoiab sama emotsiooni edasi kui jõuab tagasi refrääni ja paneb lõpuks kontserdile energilise punkti.

2.2 Esitajad ja kaasategijad

- Lee Taul

On väga andekas viiuldaja, laulja ja laulukirjutaja. Lisaks sellele mängib ta ka hea meelega veel paljusid rohkem- ja vähemtuntud instrumente, millest mõned on ka tema enda poolt ehitatud.

Lee on oma olemuselt väga avatud, loominguline ja inspireeriv inimene. Prooviruumis suudab ta tihti luua kohapeal kauneid meloodiaid ja julgeid tekste, mis aitavad loomeprotsessi kiirelt edasi viia.

Tal on pärimusmuusika taust ning lisaks sellele veel rikas huvi paljude uuemate ja vanemate muusikastiilide vastu (nt. erinevad elektroonilised stiilid), mis mõjutavad ka LeRoo loomigut. Näiteks esimene lugu, mis sai meil kahekesi koos loodud oli energiline elektrooniline lugu, mille trummid olid *sample*’datud erinevaid pindu trummipulgaga lüües ja hiljem neid kokku lõigates. Leel on ka tihtipeale terviklikud kunstilised nägemused lugudest või esinemistest, mistõttu on näiteks saanud LeRoo lugu „Almost Blue“ omale video ühe analoog-filmitegija käte läbi.

- Karl-Markus Kohv

On huvitav ja andekas trummar, kellega ma olen mänginud koos erinevates koosseisudes alates Viljandi Kultuuriakadeemia esimesest kursusest. Ta on osav muusik, valdab paljusid erinevaid stiile ja kirjutab ka ise palju huvitavat muusikat. Kuna me oleme koos ka paljusid erinevais stiile mänginud, siis tunnen teatavat kindlust lavale minnes ja tean ette, et temaga on põnev koos mängida ja muusikas katsetada.

Kuna Karl-Markus on õppinud klaverit, siis annab see LeRoole vabad käed kasutada rohkem instrumente ja kõlasid oma seadetes. Tal on lisaks ka teadmisi Abletonist ja salvestamisest, mis on kasulikud, et tulevikus lugusid bändile arranžeerida.

- Anton Stvolov

On andekas helitehnik, kes saab selle tehniliselt nõudliku bändi suurepäraselt kõlama panna.

Surround-heli kasutamine ja efektirohked instrumendid nõuavad helitehnikult palju, et kõlapilt publiku jaoks korrastada ja oluline esile tuua. Anton saab sellega kõigea väga hästi hakkama ja suudab ka ise pakkuda jooksvalt kunstilisi või tehnilisi lahendusi seda kontserti ülesehitades.

2.3 Kontserdi organisatoorne pool

LeRoo debüüt ehk minu diplomikontsert toimub 29. mai 2018 kell 19:00 jazzibaaris Jasm. Ma arvan, et see asukoht sobib suurepäraselt kontserdi jaoks, kuna ruum on piisavalt suur, et mahutada publikut, aga piisavalt väike, et hoida teatud määral hubasust ja intiimsust publikuga.

Kuna ma tegin aasta varem helidisaini Lee kontserdi „Laultes läb laane“ jaoks selles samas ruumis ja kasutasin samasugust *surround*-kõlarikonfiguratsiooni, siis on mul juba aimdus, kuidas efektid seal ruumis kõlavad.

4.1 *surround*-süsteemi kasutamine ruumis on ka seda efektsem, kui esimeste ja tagumiste kõlarite vaheline kaugus pole liialt suur. See tekitab ühtlasema kõlaruumi publiku ümber. Seetõttu on ka Jasmi saal väga hea sellise süsteemi kasutamiseks.

Jasmi saal on ka meeldivalt hämar ja lava on ümbritsetud mustade aksidega, mis töötab kaasa LeRoo bändi lugudega, mis võivad nõuda müstilisemat või melanhoolsemat atmosfääri. Lisaks on Jasm oma olemuselt väga kodune muusikaosakonna jazzmuusikute (ja ka paljude teiste) jaoks.

KOKKUVÕTE

Käesolev töö on loov-praktilise lõputöö „LeRoo“ kirjalik osa. See töö seletab ansambli LeRoo tagamaid ja annab aimdust liikmetest ja muusikalisest lähenemisest.

Veel kirjeldab see töö loov-praktilise diplomitöö praktilist poolt, ehk kontserti, mis koosneb viiest loost, millest neli on sündinud omaloominguna ja üks *cover*'ina.

See töö selgitab lahti effekte, mis on kasutusel ja viise kuidas neid rakendati, et luua midagi suuremat, kui üks trio kontsert.

Kontserdil on pandud rõhku atmosfäärile ja emotsioonile ja püütud luua midagi elust suuremat, aga samas intiimset ja huvitavat. Selleks on kasutatud mitmeid effekte ja ka *surround*-heli.

Kontserdi tulemus on ansambel LeRoo debüüt, erinevate LeRoo lugude arranžeerimine bändile, tänu millele on moodustunud kava millega ka hiljem esineda.

Lisaks veel on kontserdi jaoks kirjutatud mitu uut lugu, millest mõned on esitusel, mõned veel valmimata, aga on materjaliks edaspidise bänditegevuse jaoks.

KASUTATUD KIRJANDUS

Taul, L. 2017 *Laultes läbi laane*. [Diplomitöö] Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

UR44 operation manual, 2014 Steinberg. Yamaha Corporation

Martin, G & Mus, B & Mus, M, Ph.D. 2004 *Introduction to Sound Recording*.

Spaces. 2018

<http://www.soundsonline.com/spaces>

Crystallizer. 2015 Sountoys Inc.

Costello, S. 2011 *Shimmer*. Valhalla DSP

SUMMARY

This paper is the written part of the creative-practical thesis „LeRoo“. It explains the background of the band LeRoo, introduces the members and the approach to writing music.

Additionally it breaks down the practical side of the creative-practical thesis, i.e. the concert which consists of 4 original songs and one cover song.

It explains the effects used and how they were utilized in the show to make a small trio sound like something greater.

The concert emphasizes the atmosphere and emotion and it is a goal of the band to create something that's larger than life, but still intimate and interesting. There's a liberal use of effects and a surround speaker system for such an endeavour.

As a result this will be a debut concert for LeRoo, many of the songs previously recorded will have arrangements for the trio and will be able to be performed in the future.

In addition there are several new songs written for the concert, some of which will be played at the concert, others are material for future concerts.

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiskes ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks.

Mina, **VILLEM ROOTALU** (sünnikuupäev 17.02.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „**LeRoo**“, mille juhendajaks on **MERIKE PABERITS**,
 - 1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 29.05.2018